

Redegørelse til Folketingets Uddannelsesudvalg
om
den løbende evaluering af ungdomsuddannelse for unge med særlige behov
2009-2010

Af undervisningsministeren
(Tina Nedergaard)

November 2010

Indledning.....	3
Evaluering og lovrevision.....	3
Datagrundlag.....	3
Sammenfattende vurdering af ungdomsuddannelse for unge med særlige behov.....	4
Henvisningen til ungdomsuddannelse for unge med særlige behov.....	8
Elevtal.....	8
Afbrudte uddannelsesforløb.....	9
Deltagergrupper i ungdomsuddannelsen.....	9
Organiseringen.....	11
Ungdommens Uddannelsesvejledning og ungdomsuddannelse for unge med særlige behov.....	12
Aktiviteter og indhold i uddannelsesplanerne.....	13
Afklaringsforløb.....	13
Uddannelsesmål.....	15
Fremtidsperspektivet.....	17
Satspuljeprojekterne.....	18
Satspuljeprojektet ”Helhedstækning i Uddannelsesgarantien for personer med særlige behov” (HUG) ved Foreningsfællesskabet Ligeværd.....	18
Satspuljeprojektet ”Projekt KLAP” ved Landsforeningen LEV.....	18
Forsøgelse under ungdomsuddannelsen.....	19
Økonomi og finansiering af uddannelseselementerne.....	20
Kommunernes udgifter til ungdomsuddannelsen.....	20
Finansiering af uddannelseselementer.....	21
Klagesager.....	22
Opfølgning på redegørelse til Folketingets Uddannelsesudvalg om den løbende evaluering af ungdomsuddannelse for unge med særlige behov – 2008-2009.....	24
Det fremadrettede arbejde.....	24

Indledning.

Lov nr. 564 af 6. juni 2007 om ungdomsuddannelse for unge med særlige behov trådte i kraft den 1. august 2007. Loven giver unge med udviklingshæmning og andre unge med særlige behov, som ikke har mulighed for at gennemføre en anden ungdomsuddannelse, et retskrav på en 3-årig ungdomsuddannelse tilrettelagt individuelt ud fra den unges kvalifikationer, modenhed og interesser. Kommunalbestyrelsen har ansvaret for at give uddannelses tilbuddet til unge, der er tilmeldt folkeregistret i kommunen.

Evaluering og lovrevision.

Ungdomsuddannelsen for unge med særlige behov er en ny ungdomsuddannelse, og det kan blive nødvendigt med justeringer i lovgrundlaget. Det er derfor fastsat i loven, at den skal tages op til revision senest i folketingsåret 2011-12. Som grundlag for den planlagte revision bliver ungdomsuddannelsen løbende evalueret af Undervisningsministeriet.

Første del af evalueringen blev gennemført i foråret 2008 med en spørgeskemaundersøgelse hos kommunerne og interviews med 12 unge på ungdomsuddannelsen foretaget af Capacent Epinion og med inddragelse af redegørelserne 2007 fra de regionale udviklingsråd om udviklingen på det sociale område og specialundervisningsområdet.

Anden del af evalueringen blev gennemført i foråret 2009 med bidrag af redegørelserne 2008 fra de regionale udviklingsråd om udviklingen på det sociale område og specialundervisningsområdet, hvor ungdomsuddannelsen for unge med særlige behov blev behandlet som et særligt tema. Der blev endvidere samme år af Capacent Epinion foretaget en undersøgelse af, hvilke medarbejderressourcer der anvendes til gennemførelsen af uddannelsesplanerne, og Undervisningsministeriet foretog en gennemgang af 100 uddannelsesplaner med henblik på at undersøge uddannelsesmål i ungdomsuddannelsen.

Desuden er der til den løbende evaluering årligt blevet indsamlet elevdata af UNI-C, Statistik og Analyse og udarbejdet et notat om klagesagsbehandlingen hos Sekretariatet for klagenævnet for vidtgående specialundervisning samt inddraget erfaringer fra de flerårige satspuljeprojekter, der arbejder med ungdomsuddannelse for unge med særlige behov.

Undervisningsministeren har fremsendt skriftlige redegørelser om den løbende evaluering til Folketingets Uddannelsesudvalg i september 2008 og oktober i 2009.

Datagrundlag.

I foråret 2010 er der igen foretaget en evaluering af ungdomsuddannelse for unge med særlige behov på baggrund af følgende:

- En opfølgende undersøgelse af ungdomsuddannelsen for unge med særlige behov foretaget af Epinion (tidligere Capacent Epinion). Undervisningsministeriet bad Epinion om at foretage en kortlægning af en række karakteristika ved ungdomsuddannelsen for unge med særlige behov i Køge Kommune, Lemvig Kommune og Århus Kommune. I kortlægningen afdækkes indhold og uddannelsesmål i uddannelsesplanerne, vejledningsarbejdet, økonomiske forhold m.m. Kortlægningen er baseret på en gennem-

gang af 157 uddannelsesplaner og opfølgende kvalitative interviews med nøglepersoner i de tre kommuner. Kortlægningen er gennemført i maj-juni 2010.

- Opgørelse af elevdata pr. 28. februar 2010 fra UNI-C, Statistik og Analyse. Opgørelsen består af indsamlede data om det samlede elevantal (herunder tilgang, frafald og fuldførelse), kønsfordeling, aldersfordeling og elevtal i de enkelte kommuner m.m. i perioden 1. august 2007 - 28. februar 2010. Der er i denne sammenhæng hentet oplysninger om forsørgelsesforhold via en samkørsel mellem UNI-C' s opgørelse og Beskæftigelsesministeriets Dream-register (Dream er en database, der omfatter samtlige cpr-numre for personer, der har modtaget offentlige overførselsindkomster, arbejdsløshedsdagpenge, sygedagpenge, kontanthjælp, SU, efterløn, førtidspension eller pension).
- Notat af 3. august 2010 fra sekretariatet for Klagenævnet for vidtgående specialundervisning. Notatet giver en kort redegørelse for behandlingen af klager vedrørende ungdomsuddannelse for unge med særlige behov i perioden 1. januar 2008 - 30. juni 2010.
- Undervisningsministerens redegørelse af 21. maj 2010 til folketinget om udviklingen på specialundervisningsområdet efter kommunalreformen. Redegørelsen er blandt andet udarbejdet på baggrund af redegørelserne fra de regionale udviklingsråd om udviklingen på det sociale område og på specialundervisningsområdet 2009
- Erfaringer fra satspuljeprojekterne:
 - "Helhedstækning i UddannelsesGarantien for Unge med særlige behov" (HUG) ved Foreningsfællesskabet LigeVærd.
 - "ProjektKLAP" ved Landsforeningen LEV.

Sammenfattende vurdering af ungdomsuddannelse for unge med særlige behov.

Overordnet vurdering

Redegørelsen om den løbende evaluering af ungdomsuddannelse for unge med særlige behov viser, at ungdomsuddannelse for unge med særlige behov generelt lever op til forventningerne fra det lovforberedende arbejde. Pr. 28. februar 2010 var der 3.418 aktive elever på ungdomsuddannelsen.

Det kan samtidig vurderes, at lovens formål om at give unge med særlige behov et tilbud om en individuelt tilrettelagt ungdomsuddannelse, der kan give kompetencer til en så selvstændig og aktiv deltagelse i voksenlivet som muligt, efterleves i uddannelsesplanerne. Det ses blandt andet på uddannelsesmålene i uddannelsesplanerne og ved, at der anvendes stadig flere forskellige uddannelsessteder ved tilrettelæggelsen af uddannelsesplanerne.

Det skal her nævnes, at de regionale udviklingsråd i redegørelserne for 2009 om udviklingen på specialundervisningsområdet også konkluderer, at ungdomsuddannelsen fungerer godt og giver de unge kompetencer til et bedre voksenliv.

Redegørelsen er en del af den løbende evaluering af ungdomsuddannelsen, der med fokus på blandt andet deltagergruppens sammensætning og forsørgelsesspørgsmålet skal danne grundlag for revisionen af loven i folketingsåret 2011-2012.

Uddannelsesstilbud i alle kommuner.

Ungdomsuddannelse for unge med særlige behov gives som uddannelsesstilbud i alle landets kommuner. Alle landets kommuner bortset fra Fanø Kommune og Læsø Kommune har elever, der er i gang med en ungdomsuddannelse for unge med særlige behov. Fanø Kommune og Læsø Kommune har aftaler med Ungdommens Uddannelsesvejledning i henholdsvis Esbjerg og Hjørring, således at ungdomsuddannelsen kan tilbydes, hvis der bliver behov herfor.

Elevtallet på ungdomsuddannelsen svarer til forventningerne.

Pr. 28. februar 2010 var 3.418 unge i gang med en ungdomsuddannelse for unge med særlige behov, og i alt 3.731 unge havde været i gang med ungdomsuddannelsen. Der er 210 unge, der har afbrudt ungdomsuddannelsen, og 103 unge har fuldført uddannelsen. Det samlede elevtal svarer hermed nogenlunde til det elevtal, der kunne forventes pr. 28. februar 2010.

Under det lovforberedende arbejde blev det skønnet, målgruppens størrelse var 2,3 pct. af en ungdomsårgang svarende til en årlig tilgang i ungdomsuddannelsen på 1.364 unge og i alt 4.092 unge på alle tre årgange. Desuden var der forventning om løbende frafald og udslusning til andre, mere relevante tilbud på 8 pct. af målgruppen, så der i alt forventedes at være 3.765 unge på alle tre årgange.

Til sammenligning var 1.832 unge pr. 28. februar 2009 i gang med ungdomsuddannelsen. Tilgangen til ungdomsuddannelsen af aktive elever har således været på 1.586 unge i perioden 28. februar 2009 – 28. februar 2010. Den årlige tilgang til ungdomsuddannelse i perioden er dermed lidt højere end forventet. Det er dog endnu for tidligt at sige noget om uddannelsens samlede omfang.

Frafaldet på ungdomsuddannelsen er mindre end forventet.

210 unge har afbrudt ungdomsuddannelsen svarende til 5,7 pct. af det antal unge, der i alt har været i gang med ungdomsuddannelsen. I opgørelsen fra UNI-C, Statistik og Analyse fremgår det, at baggrunden for afbrydelserne blandt andet er sygdom, personlige årsager eller påbegyndelse af beskæftigelse eller anden uddannelse. Under det lovforberedende arbejde blev det skønnet, at der ville være et frafald på 8 pct. Der er i det foreliggende materiale fra den løbende evaluering ikke noget, der giver anledning til særlig opmærksomhed på frafaldet. I den forbindelse skal det nævnes, at unge kan anmode om at genoptage uddannelsen efter en afbrydelse. Det er dog en forudsætning, at den unge ikke er fyldt 25 år.

71,9 pct. af de unge på ungdomsuddannelsen er unge med generelle indlæringsvanskeligheder (unge med udviklingshæmning m.fl.) og unge med udviklingsforstyrrelser (unge med autisme m.fl.).

Deltagergruppen for ungdomsuddannelsen er ifølge loven unge med udviklingshæmning og andre unge med særlige behov. Andre unge med særlige behov omfatter unge med svære bevægelseshandicaps,

multihandicappede unge, unge med autisme, unge med ADHD eller andre psykiske lidelser samt unge med erhvervet hjerneskade. Opgørelsen fra UNI-C, Statistik og Analyse viser, at unge med udviklingshæmning og unge med udviklingsforstyrrelser (autismespektrum, ADHD m.fl.) pr. 28. februar 2010 udgør henholdsvis 50,4 pct. og 21,5 pct. af den samlede deltagergruppe. Gruppen af unge med sociale og miljøbetingede vanskeligheder og unge med psykiske vanskeligheder er ifølge opgørelsen vokset fra 4,4 pct. til 9,8 pct. af den samlede gruppe. Det kan ikke på denne baggrund konkluderes, at andelen af disse deltagergrupper er blevet for stor. Det er afgørende er, at eleverne ikke har mulighed for at gennemføre en anden ungdomsuddannelse, og dermed er i ungdomsuddannelsens målgruppe. I den videre evaluering af ungdomsuddannelsen vil der blive sat fokus på emnet målgrupper og visitering.

Flere elever på folkehøjskoler og institutioner med erhvervsrettet uddannelse i uddannelsesplanerne.

Viften af forskellige uddannelses tilbud anvendes i stadig højere grad. Således fik 55 pct. af de unge uddannelseselementer på kommunale uddannelsesinstitutioner pr. 28. februar 2010 ifølge opgørelsen fra UNI-C Statistik og Analyse, mod 69,5 pct. pr. 28. februar 2009. Opgørelsen viser desuden, at andelen af elever på husholdnings-, håndarbejds- og folkehøjskoler og på institutioner for erhvervsrettet uddannelse er steget fra 8,1 pct. pr. 28. februar 2009 til 15,4 pct. pr. 28. februar 2010. Opgørelsen viser en tendens til, at der anvendes stadig flere forskellige uddannelsessteder ved tilrettelæggelsen af uddannelsen.

Køge, Lemvig og Århus

Kortlægningen af en række karakteristika ved ungdomsuddannelse for unge med særlige behov i Køge Kommune, Lemvig Kommune og Århus Kommune støtter den generelle vurdering, at der ydes en god indsats ude i kommunerne med hensyn til vejledningsarbejdet hos Ungdommens Uddannelsesvejledning, udarbejdelsen af individuelle uddannelsesplaner og opstilling af uddannelsesmål, der svarer til elevernes kvalifikationer og interesser samt behov for kompetencer til en så selvstændig og aktiv deltagelse i voksenlivet som muligt. Kortlægningen viser desuden, at ungdomsuddannelsen giver store udfordringer. I mange tilfælde skal uddannelsesplaner justeres og uddannelsesmålene ændres, fordi progressionen i forløbet har været anderledes end forventet, eller fordi den unge har behov for en pause i forløbet. Kortlægningen viser, at ungdomsuddannelsen for unge med særlige behov stadig er et nyt initiativ, hvor det er vigtigt, at der gøres erfaringer og opsamles dokumentation, der kan bruges i det videre arbejde med ungdomsuddannelsen. Det kan dog konstateres, at reglerne giver den nødvendige fleksibilitet i tilrettelæggelsen af individuelle uddannelsesforløb for unge med meget varierende forudsætninger, ønsker og behov.

Udgifter til ungdomsuddannelsen.

Den individuelle tilrettelæggelse af uddannelsesplanerne betyder store forskelle mellem uddannelsesplanerne med hensyn til den årlige udgift. Det ses af Epinions opfølgende undersøgelse af ungdomsuddannelsen i Køge Kommune, Lemvig Kommune og Århus Kommune, hvoraf det fremgår, at den laveste årlige udgift i 2010 blandt 123 uddannelsesplaner er på 63.434 kr. og den højeste årlige udgift er på 630.380 kr. Desuden viser undersøgelsen, at der er en vis variation i de tre kommuners gennemsnitlige udgiftsniveau. Undersøgelsen kan ikke anvendes til en egentlig økonomisk analyse af de kommunale udgifter ved ungdomsuddannelse for unge med særlige behov, men undersøgelsens resultater illustrerer, at kommunerne har muligheder for at styre udgiftsniveauet.

Forsørgelse.

Lov om ungdomsuddannelse for unge med særlige behov indeholder ikke bestemmelser om forsørgelse under uddannelsesforløbet. Ved lovens vedtagelse var det forudsat, at unge der deltager i ungdomsuddannelsen, bevarer deres hidtidige forsørgelsesgrundlag. Det vil blandt andet sige førtidspension, kontanthjælp under forrevalidering og forældreforsørgelse. En samkøring med oplysningerne om de aktive elever i opgørelsen pr. 28. februar 2010 fra UNI-C Statistik og Analyse og Beskæftigelsesministeriets DREAM-register viser, at 43 pct. af eleverne på ungdomsuddannelsen modtager kontantshjælp i forbindelse med, at ungdomsuddannelsen er blevet godkendt som et forrevalideringsforløb. 37 pct. modtager en førtidspension under uddannelsesforløbet. Der er endvidere 2 pct., der har fået godkendt uddannelsesplanen som en revalideringsplan med revalideringsydelse. Hos 18 pct. af eleverne er forsørgelsesgrundlaget uoplyst. Hovedparten af disse elever må antages at være under forældreforsørgelse, idet ca. 12 pct. af eleverne på ungdomsuddannelsen ifølge opgørelsen pr. 28. februar 2010 fra UNI-C Statistik og Analyse er under 18 år.

Antallet af klagesager er relativt uændret i forhold til elevtallet.

I perioden 1. januar 2008 - 30. juni 2010 har Klagenævnet for vidtgående specialundervisning modtaget 211 klager vedrørende sager med ungdomsuddannelse for unge med særlige behov, heraf er 147 afsluttet. Pr. 31. maj 2009 var der modtaget 81 klagesager. Set i forhold til stigningen i elevtallet er antallet af klagesager relativt uændret i forhold til opgørelsen i redegørelsen for 2008-2009. Blandt de 147 afsluttede sager er 88 realitetsbehandlet i klagenævnet. 45 af de 88 sager omhandlede klager over afslag på ungdomsuddannelsen, og 43 sager var klager over indholdet i uddannelsen.

Fremadrettede initiativer.

- Den løbende evaluering af ungdomsuddannelse for unge med særlige behov fortsættes i skoleåret 2010/2011 med fokus på udviklingen i deltagergruppen og på forsørgelsesgrundlaget.
- Der skal gennemføres et forberedelsesarbejde i forbindelse med den revision af lov om ungdomsuddannelse for unge med særlige behov, der skal foretages i folketingsåret 2011-2012. Det skal blandt andet i samarbejde med Socialministeriet og Beskæftigelsesministeriet afklares, hvordan visse tilstødende lovgivninger under disse ministerier fungerer sammen med lov om ungdomsuddannelse for unge med særlige behov.
- Undervisningsministeriet vil i efteråret 2010 invitere til dialogmøder, hvor der følges op på denne redegørelse med oplæg og kommentarer fra de kommunale sagsbehandlere og vejledere fra Ungdommens Uddannelsesvejledning, der arbejder med ungdomsuddannelsen.
- Det er nedsat en arbejdsgruppe om overbygning til ungdomsuddannelse for unge med særlige behov, som forventes at færdiggøre sit arbejde ultimo 2010. Arbejdsgruppen skal vurdere behovet for at etablere en overbygning og eventuelt fremlægge forskellige modeller for, hvorledes en overbygning i givet fald kan tilrettelægges mest hensigtsmæssigt.

Opfølgning på redegørelse til Folketingets Uddannelsesudvalg om den løbende evaluering af ungdomsuddannelse for unge med særlige behov – 2008-2009.

- Undervisningsministeriet har i opfølgningen på redegørelsen i oktober 2009 til Folketingets Uddannelsesudvalg foretaget en opsamling af eksempler på velbeskrevne uddannelsesplaner, der senere i 2010 vil blive præsenteret i web-publikation på Undervisningsministeriets hjemmeside.
- Undervisningsministeriet har endvidere udarbejdet et udkast til en vejledning til loven og bekendtgørelsen om ungdomsuddannelse for unge med særlige behov. Udkast sendes i offentlig høring i efteråret 2010.
- Undervisningsministeriet har i skoleåret 2009-2010 som en del informationsarbejdet deltaget i tre temadage med et antal kommuner, blandt andet Frederikshavn, Nordfyns Kommune og Vordingborg, Næstved og Faxe Kommuner. Undervisningsministeriet afholdt i efteråret 2009 to store landsdelsdækkende seminarer med kommunale medarbejdere, herunder især medarbejdere fra Ungdommens Uddannelsesvejledning, hvor undervisningsministerens redegørelse 2008-2009 til Folketingets Uddannelsesudvalg blev drøftet.

Henvisningen til ungdomsuddannelse for unge med særlige behov.

Elevtal.

Pr. 28. februar 2010 var der ifølge rapporten fra UNI-C, Statistik & Analyse 3.418 unge, der var i gang med en ungdomsuddannelse for unge med særlige behov. Rapporten viser endvidere, at 3.731 har været i gang med ungdomsuddannelsen. 103 elever har fuldført ungdomsuddannelsen og 210 har afbrudt ungdomsuddannelsen.

Udviklingen i elevtal

	1. august 2007	1. august 2008	28. februar 2009	28. februar 2010
Elever i alt	379	1.223	2.216	3.731
Aktive elever	-	-	1.832	3.418

Af tabellen ses, at tilgangen til ungdomsuddannelsen af aktive elever således er på 1.586 unge i perioden 28. februar 2009 – 28. februar 2010.

Det samlede elevtal i ungdomsuddannelsen svarer dermed nogenlunde til forventningerne under det lovforberedende arbejde, mens den årlige tilgang fra februar 2009 til februar 2010 ligger lidt over forventningerne, hvor det blev skønnet, at målgruppens størrelse var 2,3 pct. af en ungdomsårgang svarende til en årlig tilgang til ungdomsuddannelsen på 1.364 unge og i alt 4.092 unge på alle tre årgange (og i alt 3.765 unge fraregnet frafald og udslusning).

Ifølge opgørelsen pr. 28. februar 2010 fra UNI-C, Statistik og Analyse er 11,8 pct. af eleverne under 18 år, 45,6 pct. er 18 eller 19 år, og 40,1 pct. af eleverne tilhører aldersgruppen 20-24 år. Det oplyses desuden at 2,4 pct. af eleverne er fyldt 25 år. Tallene skal ses i sammenhæng med, at tilbuddet om en ungdomsuddannelse for unge med særlige behov skal gives i forbindelse med undervisningspligtens ophør.

Det vil sige, når den unge afslutter folkeskolen, en fri grundskole eller en efterskole. Unge, der går i 10. klasse skal dog først have tilbuddet i forbindelse med afslutningen af 10. klasse. Det må forventes, at de unge i målgruppen bliver senere færdige med grundskoleforløbet end gennemsnittet og dermed kommer relativt senere i gang med ungdomsuddannelsen.

Opgørelsen viser endvidere, at kønsfordelingen på ungdomsuddannelsen pr. 28. februar 2010 er, at 59,6 pct. er mænd, og 40,4 pct. er kvinder.

Afbrudte uddannelsesforløb

210 elever eller 5,7 pct. ud af det samlede elevantal på 3.731 har afbrudt ungdomsuddannelsen.

Af opgørelsen fra UNI-C, Statistik og Analyse fremgår det, at årsagerne til afbrydelserne blandt andet er sygdom, personlige årsager, påbegyndelse af beskæftigelse eller anden uddannelse.

I Epinions opfølgende undersøgelse af ungdomsuddannelsen i Køge Kommune, Lemvig Kommune og Århus Kommune fremlægges der ligeledes oplysninger om frafaldsårsager for 20 elever. Det nævnes, at afbrydelserne skyldes, at de unge ikke har kunnet magte uddannelsesforløbet på grund af personlige årsager og sygdom.

I forbindelse med en analyse af frafaldet på ungdomsuddannelse for unge med særlige behov skal det nævnes, at regelgrundlaget giver mulighed for, at den unge kan anmode om at genoptage uddannelsen efter en periode, hvor den unge efter eget ønske har haft afbrudt ungdomsuddannelsen eller har haft den afbrudt på grund af sygdom eller af andre grunde. Anmodningen skal dog ske, inden den unge fylder 25 år. Herved imødekommer uddannelsesreglerne hensynet til den unges særlige behov samt et eventuelt samspil med andre foranstaltninger, for eksempel inden for social- og sundhedsområdet.

Det er hermed muligt, at et antal af de 210 unge, der har afbrudt ungdomsuddannelsen for unge med særlige behov, på et senere tidspunkt vil anmode om at få genoptaget uddannelsen. Der kan ikke på det foreliggende grundlag siges noget om sandsynlighed og omfang med hensyn til, hvorvidt det vil ske. På spørgsmål fra Epinion til vejlederne i Ungdommens Uddannelsesvejledning i Køge Kommune, Lemvig Kommune og Århus Kommune vedrørende dette, er svaret, at der på grund af et for lille erfaringsgrundlag med ungdomsuddannelsen endnu ikke kan gives vurderinger.

Det må konkluderes, at der ikke er noget i det foreliggende materiale fra den løbende evaluering, der giver anledning til særlig opmærksomhed på frafaldet i ungdomsuddannelsen for unge med særlige behov. Frafaldet ligger inden for de forventede 8 pct.. Der må naturligvis fortsat indhentes oplysninger om spørgsmålet i den kommende del af den løbende evaluering.

Deltagergrupper i ungdomsuddannelsen.

Deltagergruppen for ungdomsuddannelsen er ifølge loven unge med udviklingshæmning og andre unge med særlige behov, der blandt andet omfatter unge med svære bevægelseshandicap, multihandicappede unge, unge med autisme unge med ADHD eller andre psykiske lidelser samt unge med erhvervet hjerneskade.

Deltagergrupper i ungdomsuddannelsen ifølge opgørelsen fra UNI-C, Statistik og Analyse

Deltagergrupper med forskellige funktionsnedsættelser	1. august 2007 i pct.	1. august 2008 i pct.	28. februar 2009 i pct.	28. februar 2010 i pct.
Generelle indlæringsvanskeligheder (udviklingshæmning m.fl.)	75,3	67,5	71,2	50,4
Udviklingsforstyrrelser (autismespektrum, ADHD, m.v.)	9,4	16,5	20,4	21,5
Sociale og miljøbetingede vanskeligheder (adfærdsvanskeligheder, socio-emotionelle)	0,8	1,6	2,3	6,0
Læse/Skrive-vanskeligheder	0,0	0,0	0,1	2,7
Hørevanskeligheder (døve og hørehæmmede)	0,0	0,1	0,2	1,4
Synsvanskeligheder (blinde og svagsynede)	0,0	0,1	0,1	0,9
Bevægelsesvanskeligheder (herunder Cerebral parese)	2,1	2,1	0,1	0,8
Psykiske vanskeligheder (depression, skizofreni, Angst og fobier)	0,8	0,5	2,1	3,8
Andet	2,6	2,1	1,2	3,3
Kombination af forskellige henvisningsårsager	9,1	9,4	2,3	9,2
I alt	100	100	100	100

Tabellen viser, at unge med generelle indlæringsvanskeligheder (udviklingshæmmede m.fl.) stadig udgør den største del af deltagergruppen, således som det var forventet under det lovforberedende arbejde.

Når andelen af unge med generelle indlæringsvanskeligheder siden 2007 er blevet mindre, er det ikke nødvendigvis udtryk for, at unge med udviklingshæmning og lignende henvisningsårsager i mindre grad

tilbydes ungdomsuddannelsen for unge med særlige behov. Denne udvikling skal snarere ses i sammenhæng med, at antallet af unge på ungdomsuddannelsen er steget betydeligt siden uddannelsen begyndte i 2007 og i den forbindelse har optaget flere fra andre målgrupper indenfor ungdomsuddannelsen.

Gruppen af unge med udviklingsforstyrrelser (autismespektrum, ADHD, m.v.) er den næststørste gruppe med en andel på 21,5 pct., hvilket er på niveau med andelen i deltagergruppens sammensætning pr. 28. februar 2009.

Tabellen viser samtidig, at der er sket en stigning i andelen af unge sociale og miljøbetingede vanskeligheder (adfærdsvanskeligheder, socio-emotionelle) og psykiske vanskeligheder (depression, skizofreni, angst og fobier). Det kan ikke på denne baggrund konkluderes, at andelen af disse deltagergrupper er blevet for stor. Det er afgørende er, at eleverne ikke har mulighed for at gennemføre en anden ungdomsuddannelse, og dermed er i ungdomsuddannelsens målgruppe. I den videre evaluering af ungdomsuddannelsen vil der blive sat fokus på emnet målgrupper og visitering.

Organiseringen.

Henvielse til ungdomsuddannelsen for unge med særlige behov sker gennem Ungdommens Uddannelsesvejledning, der i de ældste klasser i grundskolen og i forlængelse heraf indtil det 25. år orienterer den unge og forældre/pårørende om mulighederne for valg af uddannelse og erhverv.

Hvis en ung anmoder om optagelse på ungdomsuddannelse for unge med særlige behov, skal Ungdommens Uddannelsesvejledning foretage en vurdering af den unges muligheder for at gennemføre en anden ungdomsuddannelse og på den baggrund indstille til kommunalbestyrelsen, om den unge skal gives et tilbud om ungdomsuddannelse for unge med særlige behov. Indstillingen kan i fornødent omfang suppleres med udtalelser fra andre sagkyndige i kommunen, herunder fra pædagogisk-psykologisk rådgivning og fra skoler, hvor den unge har været optaget. Indstillingen vedlægges et udkast til en uddannelsesplan.

Udkastet til en uddannelsesplan udarbejdes i samarbejde med den unge og forældrene eller værgeren og skal i videst muligt omfang tilrettelægges under hensyntagen til den unges kvalifikationer, modenhed og interesser. Udkastet til uddannelsesplanen skal beskrive målet med uddannelsen, og hvordan uddannelsen skal forløbe. Der er udelukkende tale om et udkast til uddannelsesplan. Derfor er der i lov om ungdomsuddannelse for unge med særlige behov indsat en bestemmelse om, at ungdomsuddannelsen skal indledes med et afklaringsforløb på indtil 12 uger, som nærmere fastlægger uddannelsen.

Mange kommuner har oprettet såkaldte visitationsudvalg, således at der er et samarbejdsforum med medarbejdere fra forskellige relevante sektorer til at behandle indstillingerne fra Ungdommens Uddannelsesvejledning.

Af Epinions opfølgende undersøgelse af ungdomsuddannelsen i Køge Kommune, Lemvig Kommune og Århus Kommune fremgår det, at der er oprettet visitationsudvalg i de tre kommuner. I disse visitationsudvalg sidder repræsentanter fra de forskellige forvaltninger og forvaltningsafdelinger, som den un-

ge kan være eller komme i berøring med. Der kan nævnes beskæftigelsesområdet, socialområdet, psykiatri- og handicapområdet og familie/børn-området.

Efter kommunens (kommunalbestyrelsens) afgørelse om at bevilge uddannelses tilbuddet til den unge, inddrages visitationsudvalget som oftest kun i forbindelse med skift i uddannelsesforløbet i form af et nyt skoletilbud, botilbud eller lignende.

Myndighedsfunktionen i Køge Kommune, Lemvig Kommune og Århus Kommune er organiseret under socialområdet. Den primære samarbejdsrelation under arbejdet med ungdomsuddannelsen er til beskæftigelsesområdet i forbindelse med afklaring af forsørgelsesgrundlag, når den unge fylder 18 år.

Ungdommens Uddannelsesvejledning og ungdomsuddannelse for unge med særlige behov.

Ungdommens Uddannelsesvejledning udarbejder i forbindelse med afklaringsforløbet den endelige uddannelsesplan i et samarbejde med eleven og eventuelt elevens forældre. Ungdommens Uddannelsesvejledning skal desuden justere uddannelsesplanen efter behov og mindst en gang årligt.

Af Epinions opfølgende undersøgelse af ungdomsuddannelsen for unge med særlige behov i Køge Kommune, Lemvig Kommune og Århus Kommune fremgår det, at 77 pct. af eleverne tilbydes vejledning af Ungdommens Uddannelsesvejledning efter afklaringsforløbet og derefter en gang årligt. 8 pct. af eleverne tilbydes vejledning efter behov under uddannelsesforløbet. 9 pct. tilbydes vejledning hvert halve år, 5 pct. hver tredje måned og 1 pct. tilbydes vejledning månedligt.

Ungdommens Uddannelsesvejledning følger endvidere progressionen i den enkelte uddannelsesplan. Der følges op på de uddannelsesmål, der er formuleret i uddannelsesplanen, og der tages stilling til, hvorvidt og hvordan uddannelsesplanen skal revideres så progressionen sikres. Af de interviews, som Epinion har foretaget i forbindelse med kortlægningen, fremgår det, at det kan være vanskeligt at vurdere ved uddannelsesstart, hvilken udvikling der er realistisk for den enkelte elev. De unge kan både overraske positivt og negativt med hensyn til at udvikle nye kompetencer. Nogle unge viser sig at rumme et stort udviklingspotentiale, mens andre allerede ved begyndelsen af uddannelsen har opnået deres bedste funktionsniveau på mange områder.

Ifølge undersøgelsen fra Epinion tilbydes 95 pct. af de unge ved siden af vejledningen fra Ungdommens Uddannelsesvejledning vejledning på den institution, der leverer uddannelseselementerne til uddannelsesplanen. 23 pct. af de unge har en sagsbehandler i socialafdelingen eller i jobcentret under uddannelsesforløbet. 14 pct. af de unge modtager vejledning på praktiksteder. Kun 3 pct. af de unge i undersøgelsen modtager ikke anden vejledning end vejledningen fra Ungdommens Uddannelsesvejledning.

Epinions undersøgelse i Køge Kommune, Lemvig Kommune og Århus Kommune støtter den generelle vurdering, at der ydes en god indsats ude i kommunerne og at vejledningsarbejdet hos Ungdommens Uddannelsesvejledning i fornødent omfang understøtter de individuelle uddannelsesforløb.

Aktiviteter og indhold i uddannelsesplanerne.

Ungdomsuddannelse for unge med særlige behov skal indeholde elementer af almen dannelse, udvikling af særlige evner og interesser samt møder med den praktiske virkelighed. Ungdomsuddannelsen skal udgøre et planlagt og koordineret forløb.

Loven giver mulighed for, at der i uddannelsesplanen kan indgå elementer fra daghøjskoler, efterskoler (kun særligt tilrettelagte forløb for elever, der har gennemført grundskolen), folkehøjskoler, husholdningsskoler, håndarbejdsskoler, produktionsskoler, erhvervsskoler (kun elementer af erhvervsuddannelser, ikke hele uddannelser) og andre institutioner og værksteder.

Afklaringsforløb.

Ungdomsuddannelsen for unge med særlige behov skal indledes med et afklaringsforløb på indtil 12 uger. Varigheden af afklaringsforløbet fastsættes efter en konkret vurdering af, i hvilket omfang den unge har behov herfor. I forbindelse med afklaringsforløbet udarbejdes en individuel uddannelsesplan, der indeholder de aktiviteter, som den unge skal tilbydes.

Afklaringsforløbet er en del af det 3-årige uddannelsesforløb og kan finde sted på de typer af skoler og institutioner, der nævnes i lovens bestemmelser om, hvilke skoler og institutioner der kan levere uddannelseselementer til ungdomsuddannelsen. Valget af den skole eller institution, der skal gennemføre afklaringsforløbet, skal altså ske med udgangspunkt i den individuelle tilrettelæggelse og kan ikke i forvejen henlægges til bestemte institutioner.

Af Epinions opfølgende undersøgelse af ungdomsuddannelsen for unge med særlige behov i Køge Kommune, Lemvig Kommune og Århus Kommune fremgår det, at i 36 pct. af uddannelsesplanerne foregår afklaringsforløbet hos institutioner med specialundervisning for voksne og særligt oprettede kommunale tilbud. I 34 pct. indgår afklaringsforløbet på private uddannelsesinstitutioner. Det skal nævnes, at den høje andel af private uddannelsessteder i denne kortlægning især skyldes Køge Kommunes bidrag til kortlægningen, idet Køge Kommune i særlig grad anvender private uddannelsessteder. Epinions kortlægning viser endvidere, at der i 49 pct. af afklaringsforløbene indgår praktikforløb.

Anvendelse af tilbud, skoler og praktiksteder i uddannelsesplanerne

Der kan i en uddannelsesplan under lov om ungdomsuddannelse for unge med særlige behov indgå forskellige typer af uddannelseselementer. Der kan være tale om elementer med undervisning, praktik, praktiske aktiviteter eller træning.

Elementerne kan leveres af kommunale institutioner, der tilbyder specialundervisning for voksne, efterskoler i form af særligt tilrettelagte forløb (ikke 9. eller 10. klasse), Husholdningsskoler (ikke 10. klasse), håndarbejdsskoler og folkehøjskoler, produktionsskoler, institutioner med erhvervsrettede uddannelser, daghøjskoler og værksteder og andre institutioner. Kommunalbestyrelsen har det overordnede ansvar for tilbuddet om ungdomsuddannelse for unge med særlige behov, herunder uddannelsens kvalitet. Kommunalbestyrelsen kan indgå aftale med de nævnte institutioner om tilrettelæggelse af uddannelseselementer. Aftalen skal indeholde de nærmere vilkår for institutionernes varetagelse af opgaverne bl.a.

om rammerne for uddannelseselementernes indhold, tilrettelæggelse og omfang, økonomi samt personalekvalifikationer.

Der er en tendens til, at viften af muligheder i stadig højere grad anvendes ved tilrettelæggelsen af ungdomsuddannelsen. Det viser opgørelsen fra UNI-C, Statistik og Analyse. Det skal desuden bemærkes, at andelen af forløb på husholdnings-, håndarbejds- og folkehøjskoler og på institutioner for erhvervsrettet uddannelse er stigende.

Anvendelse af tilbud, skoler og praktiksteder i uddannelsesplanerne ifølge UNI-C, Statistik og Analyse

Institutionstype	Andel i pct. pr. 28. februar 2009	Andel i pct. pr. 28. februar 2010
Kommunale uddannelsesinstitutioner	69,5	55,0
Husholdnings-, håndarbejds- og folkehøjskoler	4,2	6,3
Produktionsskoler	2,9	4,4
Institutioner for erhvervsrettet uddannelse	3,9	9,1
Efterskoler, særligt tilrettelagte forløb	2,8	3,2
Daghøjskoler	0,6	0,6
Værksteder	1,2	1,1
Andre Institutioner (Private tilbud, praktiksteder m.fl.)	14,9	20,3
I alt	100	100

I Epinions kortlægning af karakteristika ved ungdomsuddannelsen for unge med særlige behov i Køge Kommune, Lemvig Kommune og Århus Kommune blev det undersøgt, hvordan de tre kommuner foretager kvalitetssikring af uddannelserne. I alle tre kommuner betragtes det som afgørende for kvaliteten, at der er tale om et tilbud, som kan imødekomme den unges behov for uddannelse.

Der arbejdes med procedurer for godkendelse af de tilbud, der ønskes anvendt, hvor der ses på pædagogisk metode, uddannelsesindhold, takster og kvalifikationer m.v. Der anvendes anmeldte og uanmeldte tilsyn hos tilbuddene, og der anvendes standarder fra andre lovområder til at kvalitetssikre tilbuddene. Det er oftest Ungdommens Uddannelsesvejledning, der varetager arbejdet med kvalitetssikringen.

Kortlægningen viser, at der arbejdes med kvalitetssikring i de tre kommuner. Procedurerne og metoderne til varetagelsen af kvalitetssikringen er forskellige i de tre kommuner.

Uddannelsesmål.

Formålet med ungdomsuddannelsen er, at den unge opnår personlige, sociale og faglige kompetencer til en så selvstændig og aktiv deltagelse i voksenlivet som muligt og eventuelt til videre uddannelse og beskæftigelse. Ungdomsuddannelsen skal ikke blot være en videreførelse af undervisningen i grundskolen, men udgøre et springbræt til voksentilværelsen.

Epinion konkluderer i kortlægningen af karakteristika ved ungdomsuddannelsen for unge med særlige behov i Køge Kommune, Lemvig Kommune og Århus Kommune, at målbeskrivelserne i uddannelsesplanerne er karakteriseret ved i høj grad at afspejle målgruppens forskellighed og den individuelle tilrettelæggelse af uddannelsen.

Uddannelsesplanerne indeholder oftest meget generelle angivelser af de overordnede formål, som er i overensstemmelse med lovens formål om, at den unge skal opnå personlige, sociale og faglige kompetencer til en så aktiv og selvstændig deltagelse i voksenlivet som muligt. Derudover indgår typisk i de overordnede målsætninger afklaring af elevens fremtidige muligheder for beskæftigelse eller uddannelse, boform og mere specifikke mål.

Eksempler på uddannelsesmål indenfor beskæftigelse er at opnå kompetencer til at kunne varetage et chaufførjob eller et job som medhjælper indenfor landbrug. Der er her ofte tale om et mål, der reelt omhandler en jobfunktion, der ikke kræver en kompetencegivende uddannelse indenfor et beskæftigelsesområde.

Afklaring af fremtidig boform handler typisk om, at de unge skal have afklaret deres fremtidige boligform og/eller opnå kompetencer til at kunne flytte hjemmefra.

Blandt andre overordnede uddannelsesmål er øget forståelse af sit handicap, personlig udvikling, der eksempelvis medfører stabilt fremmøde, kompetencer til at kunne befordre sig selv og sund livsstil gennem motion og ernæring.

I Epinions kortlægning gennemgås også de specifikke faglige, sociale og personlige mål, der formuleres i uddannelsesplanerne under de overordnede mål med ungdomsuddannelsen

Faglige, sociale og personlige mål i uddannelsesplanerne

Tema	Eksempler på målformuleringer i de 157 uddannelsesplaner fra Køge, Lemvig og Århus.
Sproglige og kommunikative færdigheder	<ul style="list-style-type: none">- Brug af længere sætninger i mundtlig kommunikation.- Forbedre udtale.- Eleven skal blive sikker på 120 almindelige ord.- Arbejde videre med sit læsepotentiale, øve skrivning i hånd og på pc.- Bruge tegn til tale uopfordret og øve flere tegn.
Færdigheder inden for almindelig daglig livsførelse	<ul style="list-style-type: none">- Træne færdigheder i køkkenet.- Klare selvstændige opgaver med vasketøj, rengøring og indkøb.- Læring med vægt på pengeforståelse, at handle, træning i at betale med kontanter.

	<ul style="list-style-type: none"> - Opnår forståelse for almene begreber og temaer, for eksempel årstider. - Hygiejne. - Lære om økonomi og budgetlægning.
IT og lign.	<ul style="list-style-type: none"> - Lære at bruge computeren. - Kunne søge på Google. - Lære at overføre egne digitale fotos fra kamera til computer. - Bruge elektronisk kalender. - PC-kørekort.
Hjælpemidler	<ul style="list-style-type: none"> - Lære at anvende HerBor-mails (et Internetbaseret kommunikationssystemer for mennesker med kognitive handicap). - Anvende Go Talk (kommunikations-hjælpemiddel).
Kreative	<ul style="list-style-type: none"> - Lære at spille på tromme. - Musik og sang. - Male. - Tegning.
Fysiske aktiviteter	<ul style="list-style-type: none"> - At lære flere svømmearter og få bedre koordination, balance og kondition. - Motorisk træning i forhold til hypermobilitet. - Cykling.
Beskæftigelse	<ul style="list-style-type: none"> - Selvstændige kompetencer til gartner- og værkstedsarbejde. - Afklaring af beskæftigelsesmuligheder indenfor internetcafé-området. - At blive fortrolig med hvilke arbejdsopgaver, der skal udføres i arbejde som assistent til en dyrepasser eller til en landbrugsassistent. - Introduktion til den beskyttede beskæftigelse, eleven skal fortsætte med efter uddannelsen. - At afprøve de faglige områder, tømmer, mekaniker og smed. - Udvikle færdigheder, der giver muligheder for at få beskyttet beskæftigelse fx inden for det grønne område, grøn pedel.
Forbedringer indenfor almene skolefag	<ul style="list-style-type: none"> - Lære at dividere. - Forbedre fagligt niveau i matematik, engelsk, samfundsfag og danskesfag. - Opnå større kompetencer i forhold til matematik, engelsk og læsning, blandet andet af undertekster på TV og ved brug af computer. - dansk, matematik, regnefærdigheder, engelsk, geografi, historie og biologi - Traktorkørekort - At blive afklaret i funktionsevne og erhvervsevne
Offentlig transport og trafik	<ul style="list-style-type: none"> - At kunne tage bussen. - Kunne cykle i trafikken. - Lære at benytte køreplaner.
Sundhed	<ul style="list-style-type: none"> - Seksualundervisning

	<ul style="list-style-type: none"> - At leve som diabetiker - At få forbedret sin viden ift. ernæringslære, krop og kost, samt motion. - At få styrket sin krop og rette fokus på blandt andet ernæring og motion.
Fritid	<ul style="list-style-type: none"> - Aktivt fritidsliv - Genoptage spejderaktiviteter
Sociale færdigheder	<ul style="list-style-type: none"> - Lære at arbejde i grupper - Kunne håndtere kravssituationer - Styring af voldsomt temperament - Opøve en mere hensigtsmæssig kontaktform - Øve sig på at give andre plads i samtaler - Samværsformer og tiltaleformer, - Aflæsning af andres krops- talesprog - Spise pænt og rydde op efter sig - Deltage i skolens sociale miljø. - Eleven skal lære, hvordan man kan invitere nogen på besøg hos sig.
Personlig udvikling	<ul style="list-style-type: none"> - Selvstændighed. - Udvikle interesse og drømme om fremtiden mht. job, bolig m.m. - Håndtere valgmuligheder - Overvinde angsten for små rum - Hensigtsmæssig og aldersvarende påklædning - At kunne føle tryk om natten - Arbejde med at få bedre korttidshukommelse - Egen planlægning af aktiviteter
Selvstændig livsførelse og botræning	<ul style="list-style-type: none"> - Strukturering af hverdagen - Strategier som støtte, at den unge kommer af sted hver morgen - Selvhjælpen i selvstændig bolig - Arbejde med tidsfornemmelse.
Forståelse af egen handicap/funktionsnedsættelse	<ul style="list-style-type: none"> - At leve med OCD - At leve med Aspergers Syndrom.

Fremtidsperspektivet

Ungdomsuddannelsen for unge med særlige behov er stadig så ny, at antallet af elever, der har færdiggjort ungdomsuddannelsen er beskedent. Ifølge opgørelsen fra UNI-C, Statistik og Analyse havde 103 elever fuldført ungdomsuddannelsen pr. 28. februar 2010.

I Epinions kortlægning af karakteristika ved ungdomsuddannelsen for unge med særlige behov i Køge Kommune, Lemvig Kommune og Århus Kommune har man forsøgt at se på fremtidsperspektivet i uddannelsesplanerne. Med udgangspunkt i målformuleringerne i uddannelsesplanen kan der ses fremtidsperspektiver indenfor først og fremmest beskæftigelse, uddannelser såsom kortere erhvervsuddannelser og selvstændig livsførelse. Der kan ofte være tale om uddannelsesmål, hvor der er tale om meget store udfordringer.

I forbindelse med dette emne skal det nævnes, at regeringen har nedsat en arbejdsgruppe med af deltagelse af Undervisningsministeriet, Socialministeriet, Beskæftigelsesministeriet, Finansministeriet og relevante fagpersoner og interessenter, der skal vurdere behovet for en overbygning til ungdomsuddannelsen for unge med særlige behov og eventuelt fremlægge forskellige modeller for, hvorledes en overbygning kunne tilrettelægges.

Satspuljeprojekterne.

Satspuljeprojektet "Helhedstænkning i UddannelsesGarantien for personer med særlige behov" (HUG) ved Foreningsfællesskabet Ligeværd

Foreningsfællesskabet Ligeværd har fået bevilget tilskud til et flerårigt projekt (6,9 mio. kr. i årene 2008-2011), der har som mål at udvikle metoder og modeller for etablering og gennemførelse af individuelle uddannelsesplaner for personer med særlige behov i relation til lov om ungdomsuddannelse for unge med særlige behov. Det er endvidere målet at implementere resultaterne i landets kommuner i et samarbejde med KL og Ungdommens Uddannelsesvejledning.

Projektet udføres via samarbejde og dialog i et bredt netværk med forskellige aktører inden for ungdomsuddannelsen, der tilsammen repræsenterer alle egne af landet. I december 2009 var ca. 1.300 uddannelsesplaner under ungdomsuddannelsen omfattet af netværkets arbejde.

Foreningsfællesskabet Ligeværd finder, at projektet har været med til at sætte fokus på de gode individuelle uddannelsesplaner og har været med til at præcisere, hvem målgruppen er. Fra projektet påpeges det, at det er vigtigt, at kommunerne får nedsat visitationsudvalg med relevante kompetencer og indsigt i de unges muligheder i relation til den individuelle uddannelsesplan. Endelig mener Ligeværd, at projektet har været medvirkende til, at forsørgesspørgsmålet og finansieringen af de enkelte uddannelsesdele er kommet på dagsordenen i den løbende debat om ungdomsuddannelsen.

Projektet har i skoleåret 2008-2009 arbejdet med modeller og skabeloner til udarbejdelse af individuelle uddannelsesplaner og drøftet anvendelsen af et pædagogisk redskab (Capability Approach) til forståelse af de unges problemer. Der er desuden gennemført et såkaldt UngePAS screeningskursus for en række medarbejdere i netværket. PAS betyder Pædagogisk Analyse System og er et redskab til at kunne lave en kompetenceprofil og en målrettet undervisning.

Senere i 2010 vil projektet primært arbejde videre med afklaring af de unge i forhold til uddannelse og arbejdsmarked. Der tænkes helhedsorienteret med inddragelse af områderne uddannelse, arbejde og fritid.

Projektet afholder en årlig åben statuskonference, hvor projektets resultater diskuteres blandt andet med bidrag fra Danmarks Pædagogiske Universitet, der følger projektets arbejde som evaluator.

Satspuljeprojektet "Projekt KLAP" ved Landsforeningen LEV

Formålet med "Projekt KLAP (Kreativt Langsigtet ArbejdsPlanlægning)" er, at udviklingshæmmede i højere grad kommer ud på det ordinære arbejdsmarked. Idéen er at anvende ungdomsuddannelse for

unge med særlige behov som springbræt til jobskabelse. Projektet er tre-årigt og indeholder følgende aktiviteter:

- Tre KLAP konsulenter, der arbejder i Region Nordjylland, Region Midtjylland og i Region Syddanmark med at fremme formålet ved at give faglig sparring, når uddannelsesplanerne skal udarbejdes, ved at forsøge at åbne døre hos erhvervslivet og holdningspåvirke forældre, vejledere, sagsbehandlere m.fl. ved at vise, at det kan lade sig gøre.
- En "Hvad kan jeg blive portal". www.projektklap.dk. Portalens målgruppe er forældre og unge med udviklingshæmning. Portalen blev oprettet i 2009 og bliver løbende opdateret og udviklet.
- Udvikling af informations- og vejledningsmateriale, der er målrettet Ungdommens Uddannelsesvejledning, med eksempler og vejledning i, hvordan man kan bruge den eksisterende lovgivning. Der er i denne sammenhæng afholdt 62 informationsmøder blandt på specialskoler for børn.

Projektets mål er etablering af 80 praktikpladser pr. år på det private arbejdsmarked for mennesker med udviklingshæmning og etablering af 40-50 jobs pr. år.

Det er bevilget 10.5 mio. kr. til "Projekt KLAP" for perioden 2009-2011.

Forsørgelse under ungdomsuddannelsen

Lov om ungdomsuddannelse for unge med særlige behov indeholder ingen bestemmelser om forsørgelse under ungdomsuddannelsen. I de almindelige bemærkninger til lovforslaget står, at ungdomsuddannelsen ikke erstatter forsørgelsesmæssige foranstaltninger eller andre sociale ydelser. I "Betænkning afgivet af Uddannelsesudvalget den 10. maj 2007 over Forslag til lov om ungdomsuddannelse for unge med særlige behov" er det anført, at det har været forudsat, at unge, der deltager i ungdomsuddannelsen, bevarer deres hidtidige forsørgelsesgrundlag. Det forsørgelsesgrundlag, de unge havde, var blandt andet førtidspension, kontanthjælp under forrevalidering og forældreforsørgelse.

For at sikre en mere præcis opgørelse af de unges forsørgelsesgrundlag, har Undervisningsministeriet fået foretaget en samkørsel mellem opgørelsen af elevtal pr. 28. februar 2010 fra UNI-C, Statistik og Analyse og Beskæftigelsesministeriets DREAM-register. Samkørslen viser, at 43 pct. af de unge på ungdomsuddannelsen modtager kontanthjælp i forbindelse med, at uddannelsesplanen er blevet godkendt som en forrevalidering. Uddannelsesplanen bruges til at fastlægge et konkret erhvervmæssigt sigte eller til at opkvalificere til videre uddannelse, hvilket bl.a. er en forudsætning for forrevalidering/revalidering.

Samkørslen viser videre, at 37 pct. af de unge på ungdomsuddannelsen modtager førtidspension. Beskæftigelsesministeriet oplyser, at påbegyndelse af en sag om førtidspension som hovedregel forudsætter, at de relevante muligheder for at forbedre arbejdsevnen har været afprøvet i praksis, og at der foreligger dokumentation for, at arbejdsevnen ikke varigt kan forbedres. I visse særlige tilfælde vil førtidspensionssagen kunne påbegyndes, uden at de relevante muligheder for at forbedre arbejdsevnen har været afprøvet i praksis. Det drejer sig om situationer, hvor en praktisk afprøvning af arbejdsevnen med henblik på forbedring vil være åbenbar formålsløs eller endog vil kunne indebære risiko for forværring af personens tilstand. Kommunen bør i tilfælde, hvor det er åbenbart, at en ung person skal have til-

kendt pension, når pågældende fylder 18 år, påbegynde behandling af sag om førtidspension, så afgørelsen kan være truffet og udbetalingen af pension kan ske med virkning fra det fyldte 18. år. Det kan fx være, hvis en ung eventuelt med ophold på døgninstitution har en betydelig nedsat psykisk funktions- evne som følge af udviklingshæmning.

Endelig viser samkørslen, at 2 pct. af de unge modtager en revalideringsydelse i en revalideringsplan med erhvervsrettede aktiviteter, der kan bidrage til at fastholde eller hjælpe personer med nedsat arbejdsevne på arbejdsmarkedet.

Elevernes forsørgelsesgrundlag på ungdomsuddannelse for unge med særlige behov

Unge i gang på ungdomsuddannelsen fordelt på forsørgelsesgrundlag pr. 28. februar 2010	Antal unge	I pct.
Forrevalidering (kontanthjælp)	1.459	43
Førtidspension	1.266	37
Revalidering/Revalideringsydelse	61	2
Forsørgelsesgrundlag uoplyst*	632	18
I alt	3.418	100

* Typisk forældreforsørgelse (11,8 pct. af eleverne på ungdomsuddannelsen er under 18 år jf. opgørelsen af elevtal pr. 28. februar 2010 fra UNI-C, Statistik og Analyse).

Økonomi og finansiering af uddannelseselementerne

Ungdomsuddannelsen for unge med særlige behov er gratis for deltageren. Det er i loven og i fastsættelsen af det kommunale bloktilskud forudsat, at udgifterne fuldt ud afholdes af kommunerne.

Kommunernes udgifter til ungdomsuddannelsen.

Ved ungdomsuddannelsens igangsættelse pr. 1. august 2007 blev det samlet lagt til grund, at udgifterne til ungdomsuddannelse for unge med særlige behov ville beløbe sig til 659 mio. kr. (2006 p/l), og det var herunder forudsat, at der ved kommunalreformen var overført 587 mio. kr. fra amterne svarende til de af amterne givne tilbud til målgruppen. Med lovens vedtagelse fik kommunerne på bloktilskuddet overført 30 mio. kr. i 2007 og 72 mio. kr. årligt (2006 p/l) fra og med 2008 til løsning af opgaverne. I 2008 blev det kommunale bloktilskud tilført yderligere 150 mio. kr. (2009 p/l) årligt til gennemførelse af uddannelsen. Den samlede bloktilskudsregulering udgør herved opregnet til 2010-niveau 237 mio. kr. årligt.

Den samlede økonomi for ungdomsuddannelse for unge med særlige behov svarer herefter i 2010-niveau til et samlet udgiftsniveau på ca. 909 mio. kr. årligt. Der blev ved udgifts- og aktivitetsberegningen forudsat en årlig tilgang på 1.363 elever, således at den samlede aktivitet fuldt indfaset ville udgøre 4.092 årselever. Samtidig forudsattes dog, at der ville være et vist frafald eller udslusning fra uddannelsen til andre mere relevante tilbud. På baggrund af erfaringer fra ungdomstilbuddene under lov om specialundervisning for voksne blev det lagt til grund, at omfanget heraf ville svare til en samlet aktivitetsreduktion på 8 pct. Kompensationsniveauet svarer således til en samlet aktivitet på 3.765 årselever.

Det skal i denne sammenhæng nævnes, at indsamlingen af elevdata fra UNI-C, Statistik og Analyse viser, at der pr. 28. februar 2010 i alt har været 3.731 i gang med ungdomsuddannelsen. 210 har afbrudt ungdomsuddannelsen og 103 har fuldført den.

I Epinions kortlægning af ungdomsuddannelsen i Køge Kommune Lemvig kommune og Århus kommune fremlægges der følgende oplysninger om de årlige udgifter i 2010 i 123 uddannelsesplaner:

Kommune	Antal uddannelsesplaner	Laveste årlige udgift i kr.	Højeste årlige Udgift i kr.	Gennemsnitlig Årlige udgift i kr.
Århus	65	63.434	630.380	316.966
Køge	40	100.320	494.280	332.591
Lemvig	16	194.180	353.444	212.492
Samlet	123	63.434	630.000	306.116

Epinion tilføjer til belysningen af de årlige udgifter, at Lemvig Kommune anvender fem forskellige uddannelsessteder, mens Køge Kommune anvender 24 forskellige og Århus Kommune anvender 19 forskellige uddannelsessteder.

Kortlægningen kan ikke anvendes til en egentlig økonomisk analyse af de kommunale udgifter ved ungdomsuddannelse for unge med særlige behov. Kortlægningen viser, at bestemmelsen om, at ungdomsuddannelse skal tilrettelægges individuelt ud fra den unges behov, giver store forskelle i udgiftsniveauet. Kortlægningen peger desuden i retning af, at lokale omstændigheder og beslutninger kan give forskellige udgiftsniveauer.

Finansiering af uddannelseselementer.

Ungdomsuddannelse for unge med særlige behov forudsættes sammensat af uddannelseselementer, der kan leveres af en række forskellige uddannelsessteder, blandt andet uddannelsessteder som udbyder uddannelse og undervisning finansieret gennem statslige taxametertilskud. I behandlingen af forslag om lov om ungdomsuddannelse for unge med særlige behov (lovforslag nr. L 196 af 28. marts 2007) blev det præciseret, at udgifter til elementer af ordinær undervisning som led i ungdomsuddannelse for unge med særlige behov, der leveres af husholdningsskoler, håndarbejdsskoler, folkehøjskoler, produktions-skoler og institutioner for erhvervsrettet uddannelse, finansieres efter den lovgivning, der gælder for den pågældende aktivitet (§ 5, stk. 5 i lov om ungdomsuddannelse for unge med særlige behov)

Reglerne indebærer, at der i ungdomsuddannelse for unge med særlige behov kan være elementer af ordinær uddannelse, som finansieres via statsligt taxameter for den pågældende aktivitet. Dog gælder betalingsloven (lov om betaling for uddannelse i forbindelse med visse uddannelsesaktiviteter efter lov om aktiv beskæftigelsesindsats m.m., jf. lovbekendtgørelse nr. 606 af 14. juni 2007), efter hvilken kommunalbestyrelsen finansierer elementer af uddannelse, hvis den pågældende unge i henhold til lov om en aktiv beskæftigelsesindsats m.m. er under revalidering, forrevalidering eller er ikke-forsikret ledig.

Der var ved lovbehandlingen usikkerhed om, hvorvidt reglerne i betalingsloven ville medføre, at kommunerne undlod at gøre brug af de nævnte uddannelseselementer som led i ungdomsuddannelse for unge med særlige behov. Det kan på baggrund af oplysningerne i opgørelsen pr. 28. februar 2010 fra

UNI-C, Statistik og Analyse konstateres, at der er en stigning i omfanget af undervisningsforløb, der leveres af husholdnings-, håndarbejds- og folkehøjskoler fra 4,2 pct. pr. 28. februar 2009 til 6,3 pct. pr. 28. februar 2010 og af institutioner for erhvervsrettet uddannelse fra 3,9 pct. til 9,1 pct. Der foreligger ikke oplysninger om, hvordan disse uddannelseselementer er finansieret.

Klagesager.

Ifølge lovens § 12, stk. 2, kan kommunalbestyrelsens afgørelser om tilbud eller afslag på tilbud om en ungdomsuddannelse af den unge indbringes for Klagenævnet for vidtgående specialundervisning. Det samme gælder kommunalbestyrelsens afgørelser om indholdet af ungdomsuddannelsen.

Sekretariatet for Klagenævnet for vidtgående specialundervisning har i et notat af 1. juli 2010 til Undervisningsministeriet redegjort for klagebehandlingen i 2008 og frem til den 30. juni 2010.

Det fremgår af Årsrapporten for klagenævnets virksomhed i 2009, at nævnet i 2009 modtog 80 klager vedrørende lov om ungdomsuddannelse for unge med særlige behov. I 2008 modtog klagenævnet 46 klager på området. I 2010 har klagenævnet pr. 30. juni 2010 modtaget 85 klager vedrørende lov om ungdomsuddannelse for unge med særlige behov. Der er i alt modtaget 211 klager.

I 2008 afsluttede klagenævnet 17 klagesager. Der blev afsluttet 81 klagesager i 2009. I 2010 er der pr. 30. juni 2010 afsluttet 49 klagesager på området. Der er i alt afsluttet 147 sager.

Oversigt over antal klagesager og antal afsluttede klagesager i 2008 og 2009

	Antal modtagne klager	Afsluttede sager	Realitetsbehandlede klager i Klagenævnet
2008	46	17	4
2009	80	81	53
01.01- 30.06. 2010	85	49	31
I alt	211	147	88

Klagenævnet realitetsbehandlede i 2008, 2009 og 2010 (pr. 30. juni 2010) i alt 88 sager vedrørende lov om ungdomsuddannelse for unge med særlige behov.

I 50 af de 88 sager blev kommunens afgørelse ændret (eller hjemvist). I de resterende 38 sager blev kommunens afgørelse opretholdt.

Klager og kommune opnåede enighed i 46 ud af de 147 afsluttede sager, hvorefter klagen blev trukket fra klagenævnet.

I 10 sager af de 147 sager blev klagen afvist blandt andet som følge af, at der endnu ikke var truffet afgørelse efter lov om ungdomsuddannelse for unge med særlige behov.

Oversigt over udfald i de afsluttede 147 sager i 2008 og indtil 30.6.2010

Sager, hvor klager og kommune opnåede enighed i sagen, hvorefter sagen blev trukket fra klagenævnet	46
Sager, der er afvist blandt andet som følge af, at der endnu ikke var truffet afgørelse efter lov om ungdomsuddannelse for unge med særlige behov	10
Sager, hvor kommunens afgørelse er ændret (eller hjemvist)	50
Sager, hvor kommunens afgørelse er opretholdt	38
Isoleret prøvelse af kommunens sagsbehandling ¹	3
Afsluttede sager i alt	147

¹Den unge og kommunen bliver i nogle tilfælde under klagesagens behandling enige om undervisningstilbuddet. Den unge kan vælge at opretholde en klage over kommunens formelle sagsbehandling. Den unge anmoder i sådanne tilfælde klagenævnet om at tage stilling til, om kommunen har overholdt de formelle regler, som f.eks. partshøring og begrundelse af afgørelsen.

45 af de 88 sager, som klagenævnet har realitetsbehandlet, var klager over afslag på ungdomsuddannelse efter § 12, stk. 2, 1. pkt., i lov vedrørende lov om ungdomsuddannelse for unge med særlige behov.

43 af de 88 sager var klager over kommunalbestyrelsens afgørelser om indholdet af ungdomsuddannelsen efter § 12, stk. 2, 2. pkt., i lov vedrørende lov om ungdomsuddannelse for unge med særlige behov.

Oversigt over afgørelser i de 88 realitetsbehandlede sager i klagenævnet

	Sager i alt	Kommunens afgørelse ændret	Kommunens afgørelse opretholdt
Sager, der vedrører klager over afslag på ungdomsuddannelsen (§ 12, stk. 2, 1.pkt.)	45	33	12
Sager, der vedrører klager over indholdet i uddannelsen (§ 12, stk. 2, 2. pkt.)	43	17	26

Baggrunden for klager over kommunalbestyrelsens afgørelser om indholdet af ungdomsuddannelsen er typisk, at kommunen har tilbudt det 1. år af ungdomsuddannelsen på en bestemt undervisningsinstitution i kommunen, men at den unge ønsker et andet tilbud, eventuelt uden for kommunen. Klagenævnet har i sådanne sager taget stilling til, hvorvidt kommunens tilbud i tilstrækkelig grad tilgodeser den unges særlige forudsætninger og behov.

Som det fremgår af klagenævnets rapport over nævnets virksomhed i 2009, har en del af klagesagerne omhandlet konkrete procedurespørgsmål, f.eks. at den unge og forældrene ikke har været tilstrækkeligt informeret om, at indstillingen fra Ungdommens Uddannelsesvejledning kun er en indstilling og ikke den endelige afgørelse, samt hvorvidt et afklaringsforløb er obligatorisk.

Nogle få klagesager har omhandlet overgangsbestemmelsen i lovens § 16, stk. 2, hvor den unge har klaget over, at kommunen har afkortet uddannelsen under henvisning til, at den unge på tidspunktet for lovens ikrafttræden deltog i et uafsluttet ungdomsuddannelsesforløb efter lov om specialundervisning for voksne.

Yderligere oplysninger om Klagenævnet for vidtgående specialundervisnings behandling af klagesager findes i klagenævnets årlige rapporter og i klagenævnets løbende meddelelser om praksis (K-meddelelser), hvor klagenævnet i kort form beskriver sine principielle afgørelser og vejleder om centrale problemstillinger. Der skal her henvises til klagenævnets hjemmeside www.klagenævnet.dk

Opfølgning på redegørelse til Folketingets Uddannelsesudvalg om den løbende evaluering af ungdomsuddannelse for unge med særlige behov – 2008-2009.

Undervisningsministeriet har i opfølgningen på redegørelsen i oktober 2009 til Folketingets Uddannelsesudvalg foretaget en opsamling af eksempler på velbeskrevne uddannelsesplaner, der senere i 2010 vil blive præsenteret i web-publikation på Undervisningsministeriets hjemmeside.

Undervisningsministeriet har endvidere udarbejdet et udkast til en vejledning til loven og bekendtgørelsen om ungdomsuddannelse for unge med særlige behov. Udkast sendes i offentlig høring i efteråret 2010.

Undervisningsministeriet har i skoleåret 2009-2010 som en del informationsarbejdet deltaget i tre temadage med et antal kommuner, blandt andet Frederikshavn, Nordfyns Kommune og Vordingborg, Næstved og Faxe Kommuner. Undervisningsministeriet afholdt i efteråret 2009 to store landsdelsdækkende seminarer med kommunale medarbejdere, herunder især medarbejdere fra Ungdommens Uddannelsesvejledning, hvor undervisningsministerens redegørelse 2008-2009 til Folketingets Uddannelsesudvalg blev drøftet.

Det fremadrettede arbejde.

Den løbende evaluering fortsættes

Den løbende evaluering af ungdomsuddannelse for unge med særlige behov fortsættes i skoleåret 2010/2011 med fokus på udviklingen i deltagergruppen og på forsørgelsesgrundlaget.

Forberedelse af den revision af lov om ungdomsuddannelse for unge med særlige behov, som skal foretages i folketingsåret 2011-2012.

Det skal blandt andet i samarbejde med Socialministeriet og Beskæftigelsesministeriet afklares, hvordan visse tilstødende lovgivninger under disse ministerier fungerer sammen med lov om ungdomsuddannelse for unge med særlige behov.

Seminarer efter undervisningsministerens redegørelse

Der vil i den kommende periode blive afholdt dialogmøder, hvor der følges op på denne redegørelse med oplæg og kommentarer fra de kommunale medarbejdere, der arbejder med ungdomsuddannelsen, herunder Ungdommens Uddannelsesvejledning.

Rapport fra Arbejdsgruppen om en overbygning til ungdomsuddannelse for unge med særlige behov.

Det forventes, at der primo 2011 kan fremlægges en rapport fra arbejdsgruppen om en overbygning til ungdomsuddannelse for unge med særlige behov. Arbejdsgruppen skal vurdere behovet for en overbygning og eventuelt fremlægge forskellige modeller for, hvorledes en overbygning kunne tilrettelægges.

På Undervisningsministeriets hjemmeside www.uvm.dk findes uddybende oplysninger om ungdomsuddannelse for unge med særlige behov, herunder nyhedsbreve, spørgsmål/svar samt vejledende retningslinjer.